

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
“ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050706 “Meşəçilik”

Fakultə: “Aqrar və mühəndislik”

Kafedra: “Aqrar elmlər”

Fənnin adı: “Dekorativ yaşıllaşdırma”. (Azərbaycan Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilmişdir. 11 sentyabr 2015-ci il. protokol ES № 1/2)

I. Fənn haqqında məlumat:

Kodu: IPFS-D08

Tədris ili: III (2024-2025)

Semestr: VI (payız)

Tədris yükü (saat): Cəmi: 60 saat. Auditoriyadan kənar 40 saat, auditoriya saati 20 saat. (10 mühazirə. 10 seminar.).

Tədris forması: Qiyabi.

Tədris dili: Azərbaycan.

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya № 313

Saat: ;14.00

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Tağıyev Niyaz Tarverdi oğlu

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14:00

E-mail ünvanı: niyaztagyev@yandex.ru

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyatlar:

1. Z.A. İbrahimov. Meşə əkinləri. Şərq-qərb 2015. s.399

2. T.S. Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

3. T.S. Məmmədov və b. Azərbaycanın dendroflorası. Bakı. Elm. 2011. 310 s.

4. T.S. Məmmədov. Abşeronun ağac və kolları. Bakı. Elm. 2010. 468 s.

5. T.H. Talıbov, Ə.Ş. İbrahimov. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qırmızı Kitabı. Cild II. Naxçıvan: Əcəmi. 2008. 350 s.

6. T.S. Məmmədov. Qazon bəzək memarlığı. Elm 2004. Bakı 39 s.

7. T.S. Məmmədov. Azərbaycanın nadir ağac və kol bitkiləri. Bakı. Elm. 2014.

8. M.Ə. Cəlilov – Dekorativ yaşıllaşdırma

ƏLAVƏ ədəbiyyatlar

1. L.İ. Prilipko- Azərbaycanın ağac və kol bitkiləri I, II, III Bakı-1966

2. L.İ. Prilipko, A.R. Əliyev – Azərbaycanın yaşıllaşdırılması Bakı 1967

3. V.X. Tutayuk – Azərbaycanın yaşıllaşdırılması Bakı 1968

4. C. Əliyev, H. Yusifov – Bəzək bağçılığı Gəncə 1989

5. Ə. Əliyev, Y.M. Xəlilov- Təbiətin yaşıl libası Bakı 1969

Köməkçi WEB- mənbələr

www.ayl.eco.gov.az/

<http://lib.bbu.edu.az/files/book/43.pdf>

<http://absheron.cls.az/front/files/libraries/89/books/515921423915619.pdf>

<http://web2.anl.az:81/read/page.php?bibid=vtls000010274>

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına

zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Proqram tədris planında “Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı” fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Fənnin məqsədi tələbələrə meşə sərvətlərini qiymətləndirməyi öyrətmək; taksasiya ölçüləri, ölçü vahidləri, qaydaları və alətləri barədə bilik verməkdir. Tədrisin məqsədi tələbələrə biosferin tərkib hissəsi olan meşələrdən səmərəli istifadəni təmin etmək məqsədi ilə onların öyrənilməsi, üzə çıxarılması, uçota alınması, meşə sərvətlərinin dinamika və statikada qiymətləndirilməsi metod və üsulları haqqında bilik verməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.

-8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir

-7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür

- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir

- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir

- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.

- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var

- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 10 saat, seminar - 10 saat. Cəmi 20 saat

№	Mühazirə mövzuların məzmunu	müha zirə	tarix
1	Mövzu:1. Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti.Yaşıllaşdırmanın tarixi. Plan	2	

	1.İbtidai icma dövründə yaşıllıqlardan istifadə etmə üsulları,ilk yaşıllıq işlərinə maraq göstərən ölkələr,eramızdan əvvəlki, III-II minilliklərində yaşıllıqların salınma üsulları. 2.XVIII-XIX əsrlərdə Avropa dövlətlərində mənzərəvi park və bağların salınması. 3.Azərbaycanda ilk yaşıllıq işlərində dekorativ ağac və kol bitkilərindən istifadə olunması. 4.Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti,yaşıllıqların təbiətdə rolu. 5.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti.		
2	Mövzu:2.Yaşıllıqların növləri və xüsusiyyətləri.Yaşıllaşdırılacaq ərazilərin planlaşdırılması. plan; 1.Yaşıllaşdırılacaq ərazilərin planlaşdırılması. 2.Gəzinti xiyabanlarının kənarlarının görkəmliyinin və ağac-kol bitkilərinin yerləşdirmə xüsusiyyətləri. 3.Məktəbyanı ərazilərinin yaşıllaşdırma layihəsinin tərtib planı. 4.Dəmir yolu kənarlarının yaşıllaşdırılması. 5.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar. 6.Yaşıl çəpərlər və divarlar. 7.Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.	2	
3	Mövzu:3.Park və bağların salınma layihəsi və yaşıllaşdırma üsulları. Plan 1.Park ansamblının yaradılması 2.Yaşıllıqların salınma qaydaları və qulluq.	2	
4	Mövzu:4.Azərbaycan ərazilərində yaşıllaşdırma üzrə rayonlaşmanın əsasları və sxemi.Respublika ərazilərinin yaşıllaşdırmaya görə əsas 6 rayona bölünməsi. Plan. 1.Mühit şəraiti ilə xarakterizə olunan qrup rayonlar 2.I və II qrup rayonlar 3.III və IV qrup rayonlar 4.V-VI qrup rayonlar. 5.Respublikanın ərazilərinin yaşıllaşdırması üçün regionlara bölünməsi 6.Regionlarda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstərici kimi,inkışaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri.	2	
5	Mövzu:5.Rayonların yaşıllaşdırmasında təklif olunan bəzək ağac-kol cinslərinin xüsusiyyətləri.Yaşıllıqlara təklif olunan dekortiv ağac-kol bitkilərinin şaxtaya,istiye,kölgəyə və quraqlığa davamlılığı. Plan. 1.Şaxtaya və istiye davamlı ağac və kol cinsləri 2.İşıqsevən vəkölgəyədavamlı ağac və kol cinsləri 3.Rütubətliyi sevən və quraqlığa davamlı ağac və kol cinsləri 4.Həmişəyaşıl ağacların yaşıllaşdırmada istifadəsi 5.Respublikanın ərazilərində yayılmış ağac-kol növləri. 6.Yaşıllaşdırmada istifadə olunan bitkilərin dekorativliyi 7.Yaşıllaşdırmada istifadə olunan dekorativ bitkilərin növləri.	2	
	Cəmi:	10	

Seminar məşqələ.

s.n	mövzular	saat	tarix
1	Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti	2	
2	Yaşıllaşdırılacaq ərazilərin planlaşdırılması.Gəzinti xiyabanlarının kənarlarının görkəmliyinin və ağac-kol bitkilərinin yerləşdirmə xüsusiyyətləri.Məktəbyanı ərazilərinin yaşıllaşdırma layihəsinin tərtib planı.	2	
3	Yaşıllıqların salınma qaydaları və qulluq.	2	
4	Regionda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstərici kimi,inkışaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri.	2	
5	Rayonların yaşıllaşdırmasında təklif olunan bəzək ağac-kol cinslərinin xüsusiyyətləri.	2	
	Cəmi	10	

XI.Fənn üzrə tələblər,

- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllıqları qorumağı;
- sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni;
- Yaşıllıqları qorumağı;
- yaşıllıqların xüsusiyyətləri və növlərini öyrənməli;
- Respublikanın ərazisində yayılmış ağac-kol bitkilərinin növ müxtəlifliyini bilməyi.
- Dekorativ ağac və kol bitkilərini becərmə metodlarını tətbiq etməyi;
- Yaşıllaşdırılacaq ərazinin sxemlərə əsasən qurulmasını;

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

Yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı təliminin mənimsənilməsində tələbə digər ixtisas və qohum fənlər verən bilikləri yiyələnməlidir. Öz növbəsində, yaşıllaşdırma və park təsərrüfatı biliklərindən yaşıllaşdırma işlərinin aparılmasının öyrənilməsində istifadə etməlidir.

XIII.Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

XIV. kollektiv sualları:

- 1.Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti,yaşıllıqların təbiətdə rolu.
- 2.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti.
- 3.İbtidai icma dövründə yaşıllıqlardan istifadə etmə üsulları,III-IV minilliklərində yaşıllıqların salınma üsulları.
- 4.XVIII-XIX əsrlərdə Avropa dövlətlərində mənzərəvi park və bağların salınması.
- 5.Azərbaycanda ilk yaşıllıq işlərində dekorativ ağac və kol bitkilərindən istifadə olunması.
- 6.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
- 7.Yaşıl çəpərlər və divarlar.
- 8.Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.
- 9.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
- 10.Park və bağların salınma layihəsi və yaşıllaşdırma üsulları

XV. imtahan sualları.

- 1.Yaşıllaşdırmanın əhəmiyyəti,yaşıllıqların təbiətdə rolu.
- 2.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli dekorativ ağac – kol bitkilərinin əhəmiyyəti.
- 3.İbtidai icma dövründə yaşıllıqlardan istifadə etmə üsulları,III-IV minilliklərində yaşıllıqların salınma üsulları.
- 4.XVIII-XIX əsrlərdə Avropa dövlətlərində mənzərəvi park və bağların salınması.

- 5.Azərbaycanda ilk yaşıllıq işlərində dekorativ ağac və kol bitkilərindən istifadə olunması.
- 6.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
- 7.Yaşıl çəpərlər və divarlar.
- 8.Yaşıl çəpərlər və onların əhəmiyyəti.
- 9.Ümumi istifadə üçün salınmış yaşıllıqlar.
- 10.Park və bağların salınma layihəsi və yaşıllaşdırma üslubları
- 11.Park ansamblının yaradılması
- 12.Yaşıllıqların salınma qaydaları və qulluq.
- 13.Xəstəlik və ziyanvericilərlə mübarizə.
- 14.Respublikanın ərazilərinin yaşıllaşdırma üçün regionlara bölünməsi
- 15.Regionlarda yayılmış təbii bitki örtüyünün göstərici kimi, inkişaf və formalaşmasına ekoloji mühit amillərinin təsiri.
- 16.Mühit şəraiti ilə xarakterizə olunan qrup rayonlar
- 17.I və II qrup rayonlar
- 18.III və IV qrup rayonlar
- 19.V-VI qrup rayonlar
- 20.Həmişəyaşıl ağacların yaşıllaşdırmada istifadəsi
- 21.Respublikanın ərazilərində yayılmış ağac-kol növləri.
- 22.Yaşıllaşdırmada istifadə olunan bitkilərin dekorativliyi
- 23.Yaşıllaşdırmada istifadə olunan dekorativ bitkilərin növləri
- 24.Şaxtaya və istiyə davamlı ağac və kol cinsləri
- 25.İşıqsevən və kölgəyədavamlı ağac və kol cinsləri
- 26.Rütubətliyi sevən və quraqlığa davamlı ağac və kol cinsləri
- 27.Rayonların park-bağ və s. yaşıllıqlarına təklif olunan kol bitkiləri.
- 28.Ağac və kol bitkilərinin torpaq-iqlim şəraitinə uyğunlaşmaları.
- 29.Ağac və kol bitkilərinin boy atma xüsusiyyətləri yaşama müddətləri.
- 30.Yaşıllıqlarda istifadə olunacaq fitonsidli ağac-kol bitkilərinin mikroorqanizminə təsir etmə və məhv etmə qabiliyyəti.

“Dekorativ yaşıllaşdırma” fənnin sillabusu 050706- “Meşəçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (27 dekabr 2024-cü il, protokol № 04)

Fənn müəllimi: b.m. N.T.Tağıyev.

Kafedra müdiri: dos.İ.C.Kərimov.